

Izborni program za Zagreb 2017-2021

Izborni program za Zagreb 2017-2021

načela 4P: *POZITIVNO*
PROAKTIVNO
PARTICIPIRAJUĆE
POŠTENO

Autori
Marija Cvitić
Slaven Dobrović
Ana Klarić
Antonela Konjevod
Vlado Marić
Nedjeljko Marković
Aida Mujkić
Tomislav Palac
Zorica Palac
Antonio Pešut
Siniša Ružić
Dragutin Srebak
Ivan Tomljenović

Zagreb, svibanj 2017.

Sadržaj

Uvod	4
Promet.....	5
Financije i gospodarstvo.....	8
Društvene djelatnosti	12
Zdravstvo.....	15
Plan gospodarenja otpadom.....	16
Kultura.....	18
Sport.....	21
Branitelji.....	23

Most nezavisnih lista, u zadnjih nekoliko godina prepoznatljiva politička opcija, stasala je upravo na lokalnoj politici, pokazujući na nizu primjera uspješno upravljanje hrvatskim gradovima i općinama. **Most okuplja pojedince i nezavisne liste građana** kojima je cilj u prvome **redu racionalnim i odgovornim upravljanjem proračunskim sredstvima** upravljati razvojem i donijeti prosperitet svojim lokalnim sredinama.

Od parlamentarnih izbora 2015. godine *Most nezavisnih lista* s istim pretpostavkama sudjeluje i u državnoj vlasti utječući na promjenu političke kulture u zemlji koja polako, ali sigurno zahtijeva **sve veću odgovornost onih koji upravljaju javnim novcem**.

Ove godine *Most nezavisnih lista* prvi puta sa svojim izbornim programom izlazi i na zagrebačke lokalne i mjesne izbore. Program su sastavili članovi i simpatizeri zagrebačke organizacije *Mosta nezavisnih lista* u suradnji s eminentnim zagrebačkim stručnjacima i sveučilišnim profesorima, kako bi pokazali da je glavnim i najvećim gradom u Hrvatskoj također moguće kvalitetno upravljati (razvojno, socijalno, ciljano, vizionarski), osobito s obzirom na izdašni godišnji proračun.

Grad Zagreb kao organizacija posjeduje velike ljudske potencijale koji se trude da sustav svakodnevno funkcionira. *Most* će posvetiti posebnu pozornost učinkovitosti ljudskih potencijala i pozitivnoj organizacijskoj kulturi unutar gradskih službi. Modeli nagrađivanja će dodatno nagrađivati djelatnike koji se ističu radnom učinkovitošću i efikasnošću. *Most* inzistira na poštivanju dostojanstva svakog djelatnika bez obzira na političku orijentaciju i ideološku opredjeljenost. Djelatnike se neće vrednovati po tome tko je primjerice skupio koliko potpisa za gradonačelnika, nego isključivo i jedino po kompetencijama i radnoj uspješnosti.

Težišta su programa:

- racionalno, transparentno i svrsishodno upravljanje gradskim financijama,
- kvalitetno upravljanje ljudskim potencijalima i stvaranje pozitivne organizacijske kulture u gradskim službama,
- prijava za financiranje (osobito kapitalnih) projekata iz sredstava Europske unije,
- infrastrukturni projekti u području prometa, gospodarenja otpadom, obrazovanja i socijalne politike.

Prva zadaća kojoj će se *Most nezavisnih lista* posvetiti u ovom četverogodišnjem razdoblju simbolična je zbog samog naziva stranke, ali i hitna i neophodna – **obnova mosta Slobode**, preko kojega dnevno prolaze tisuće automobila, a koji je dotrajavao. Ako se uskoro nešto ne učini, moglo bi doći do većih oštećenja, što bi za posljedicu imalo stvaranje višemjesečnog prometnog kolapsa jer bi se sav promet morao koncentrirati na druga dva mosta. Gužve ne bi bile samo na Jadranskom mostu i Mostu mladosti, već i na prilaznim cestama: Selskoj, Savskoj, Držićevoj, Aveniji Dubrovnik.

Trenutno po narudžbi tvrtke Integrirani promet konzorcij Trames i Rambol izrađuje Masterplan prometnog razvitka Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije i fokus će biti na kvalitetnom završetku tog dokumenta.

Prometni sustav istovremeno je i jedan od ključnih čimbenika fleksibilizacije radne snage jer mora radniku osigurati brz dolazak na radno mjesto, čak i kada putuje na udaljenost od više kilometara, a skraćivanje vremena provedenog u prometu donosi znatne financijske uštede i ima pozitivan ekološki aspekt. Posebno će se raditi na izgradnji i unaprjeđenju biciklističke infrastrukture. Most će, primjerice, poticati zaposlenike gradskih službi na dolazak biciklima na posao s obzirom na višestruke benefite: ekološke, smanjenje gužvi u prometu itd.

Magično i jeftino rješenje za strukturne probleme prometa u Zagrebu ne postoji. Kratkoročne i jeftinije mjere mogu neke stvari poboljšati, ali neće riješiti prave probleme. *Most*, kao stranka koja prije svega želi odgovorno upravljati javnim novcima, te **kapitalne projekte za rješavanje prometnih problema planira isključivo uz sufinanciranje iz fondova Europske unije**. Ono je, srećom, moguće jer fondovi EU **financiraju do 85%** projekte vezane uz rješavanje urbane prometne infrastrukture, a kako bi se smanjilo zagađenje zraka u gradu i pozitivno djelovalo na okoliš, te povećala sigurnost prometa. Svako smanjenje gužve u gradu pozitivno djeluje na okoliš. Zagreb fondove EU trenutno gotovo uopće ne koristi, a struka, osobito prometna, u odjele za EU fondove je nedovoljno uključena.

Kratkoročni projekti

- U suradnji s Hrvatskim željeznicama izgraditi **dodatna stajališta za prigradske i gradske vlakove**: Savski Most - Trokut, Studentski Centar - Cibona, Autobusni kolodvor, Heinzelova, sjeverno od znanstveno učilišnog kampusa Borongaj. Također je potrebno izgraditi nadzirana parkirališta za bicikle uz stajališta vlaka.
- Uvesti **informatički sustav pametnog parkiranja** gdje će se *online* vidjeti trenutno slobodna parkirna mjesta, te time skratiti vrijeme potrebno za pronalazak slobodnog parkirnog mjesta. Sustav bi trebalo uvesti na području 1. parkirne zone (trenutačno 7.869 parkirališnih mjesta). Kroz taj sustav izbjeglo bi se plaćanje operaterima 65 lipa za SMS parkiranje (Velika Gorica je tu naknadu od 65 lipa operaterima riješila).
- Kao destimulaciju parkiranja u Centru, treba **povećati cijenu parkiranja u 1. zoni**. Istodobno treba potpuno ukinuti vremenska ograničenja parkiranja u 2. i 3. zoni.

- Cestovni promet najveći je generator onečišćenja okoliša po jedinici izvršenog prijevoza. Zato ćemo za **električne automobile**, kao ekološku mjeru, omogućiti **besplatno parkiranje** u svim parkirnim zonama do trenutka kada ti automobili prijeđu 10% registriranih uz poticanje izgradnje mreže električnih punionica za automobile.
- Uvesti **podzone parkirališnih mjesta za povlaštenu stanarsku parking kartu** tako da se sa svojom kartom može besplatno parkirati samo u blizini svog mjesta stanovanja, a ne po cijelom gradu.
- Dostave unutar šireg centra grada onemogućiti u vršnim prometnim satima od 7 do 9 i od 15:30 do 17.
- Obnova horizontalne signalizacije – zebri i oznaka za parkirališna mjesta.
- **Ukidanje ograničenja broja taksi licenci** (Velika Gorica je to već napravila), te pojednostavljenje postupka i pojeftinjenje njihovog dobivanja. Ispit poznavanja ulica i znamenitosti grada je u današnjem vremenu digitalnih navigacija potpuno nepotreban.

Srednjeročni projekti – uz sufinanciranje EU fondova do 85%

- **Izgradnja novih čvorova na zagrebačkoj obilaznici** radi lakšeg pristupa i omogućavanje pristupa prometnici većem broju građana: između Lučkog i Buzina, između Kosnice i Ivanje Reke te kod budućeg Jarunskog mosta.
- **Izgradnja Jarunskog mosta, zapadno od Jarunskog jezera**, u produžetku Petrovaradinske ulice. Cijena izgradnje mosta je oko 150 milijuna kuna. Dodatno je potrebno oko 100 milijuna kuna za pristupne ceste i otkup zemljišta. Mišljenje struke je da projekt ovog mosta bez problema prolazi studiju isplativosti ulaganja (*feasibility*), te da može povući i 85% sufinanciranja iz EU fondova, čime bi trošak Grada Zagreba za ovaj projekt pao ispod 50 milijuna kuna. Izgradnja ovog mosta je jedino pravo rješenje problema Rotor kod Jadranskog mosta jer će osjetno rasteretiti promet preko Rotor. Istodobno će se stanovnicima zapadnog dijela grada sa sjeverne obale Save razdaljina do npr. Arena centra smanjiti za desetak kilometara.
- Sustavno **planirati otkup objekata** koji se nalaze na trasama brzih cesta.
- Radi rasterećenja cesta zbog željezničkih rampi treba **izgraditi podvožnjak ispod željezničke pruge na području Sesveta**.
- Radi što boljeg iskorištavanja infrastrukturnih kapaciteta, povećanja propusnosti i smanjenja zagušenja, nužno je uvesti **automatizirane sustave prikupljanja, obrade i distribucije podataka o gustoći i brzini prometnih tokova** na svim glavnim pravcima.
- Nastaviti s praksom **zamjene dotrajalih semafora novim, „pametnim semaforima“**. Pametni semafori imaju ograničeni efekt jer ne rješavaju problem manjeg kapaciteta ključnih raskrižja od prometnih potreba, te ih ne treba masovno i odjednom uvoditi, nego po dotrajalosti semafora.

- **Produžetak tramvajske pruge** do Laništa i Arena Centra.
- **Poboljšavanje biciklističke infrastrukture.** Ispraviti zimski režim kad se biciklističke staze uopće ne čiste od snijega, dapače, često se na njih i gura snijeg s cesta i parkirnih mjesta. Prilagođavanje gradskih ustanova za bicikliste kako bi dobile certifikat „Prijatelj bicikliranja“. **Izgradnja brze biciklističke staze.**
- Integracija ZET-a, HŽ-a i ostalih prijevoznika u okolini u sustav **jedinstvene prijevozne karte.** Plaćanje smart karticom ili mobitelom u ovisnosti o prijedenoj udaljenosti.

Dugoročni projekti – sufinanciranje iz EU fondova

- **Gradska autocesta – ukidanje semafora i denivelacija 15 raskrižja** sa semaforima na potezu od Stenjevca do Sesveta. Cilj je povećati propusnost i ubrzati promet po zagrebačkom gradskom autoputu. Trenutačno je na njemu miješani princip – denivelirana raskrižja i semafori. Godišnje se može denivelirati 1 do 2 raskrižja tijekom ljetnih mjeseci i ukinuti semafore na njima. Za ovo su potrebna znatna financijska sredstva, za veća raskrižja i do 100 milijuna kuna. No, ona prolaze *feasibility* studiju EU fondova i moguće je i za njih dobiti sufinanciranje od 85%. Prva raskrižja koja treba denivelirati su Kruge i Vrbik-Cvjetno (kod Addiko banke). Nakon toga, uz rješavanje manjeg raskrižja kod Knežije, dobio bi se potpuno propusan autoput na potezu od Selske do Heinzelove, što bi drastično utjecalo na poboljšanje prometa u gradu i veliko rasterećenje prometa Avenijom Vukovar, te na značajno rasterećenje zelenog vala. To se može finalizirati za vrijeme prvog mandata. U roku od 7 do 10 godina realno je očekivati završetak projekta gradske autoceste, što bi imalo velikog efekta na protočnost prometa na području cijelog Grada Zagreba.
- **Jačanje uloge željeznice** u gradskom prometu – izdizanje pruge na potezu Podsused – Sesvete na razinu +1, te planiranje još dva kolosjeka na tom potezu.
- **Povezivanje zračne luke vlakom s Gradom preko postojeće pruge prema Sisku i Gorici**, te u daljoj budućnosti direktna veza Glavnog kolodvora i Zračne luke novom prugom.
- **Uklanjanje parkiranih vozila s ulica u gradskom središtu u** podzemne garaže. Na prostorima uličnih parkirališta u gradskom središtu ucrtati biciklističke staze, šire nogostupe ili druge prostore u funkciji ljudi, a ne automobila. Parkirani automobili na ulicama gradskog središta najgore su moguće korištenje javnog prostora.
- **Izgraditi garažu ispod Srednjoškolskog igrališta** za potrebe gradskog središta. Dogovoriti s Ministarstvom zdravlja kakva je budućnost Dječje bolnice u Klaićevoj. Ukoliko ta bolnica ostaje sljedećih 10 ili više godina, obavezno graditi garažu ispod Srednjoškolskog igrališta. Parkiranje u zoni Dječje bolnice nije samo zagrebačka već i nacionalna sramota. U slučaju kompletnog izmještanja bolnice, moguća je alternativna lokacija za garažu.

Gradonačelnik Zagreba upravlja gradom kao izvršna vlast. On predstavlja sve građane koji žive u Zagrebu. Grad Zagreb, njegova imovina i resursi su vlasništvo Zagrepčana, a ne gradonačelnika i njegovih poznanika. Stoga je nužno držati se zakonskih normi, ali i određenih načela pri upravljanju proračunskim sredstvima. Primjerice: načelo transparentnosti - **proračun mora biti dostupan javnosti** u svrhu kontrole od strane građana, racionalnog upravljanja, suzbijanja korupcije, praćenja postupaka javne nabave i sl. Načelo dobrog financijskog upravljanja: **proračunska sredstva moraju se koristiti racionalno i učinkovito** pažnjom dobrog gospodara.

Samom vođenju Grada i gradskih financija treba pristupiti kao projektu s jasnim ciljevima, a ne samo procesno i rutinski bez jasne vizije i strategije kao dosad. **Cilj je održiv proračun i izlazak iz latentne krize.**

Trenutno uopće nisu iskazane pojedinačne stavke prihoda i rashoda nego je više stavki zbrojeno u jednu. Do apsolutnih iznosa je jako teško doći bez neposrednog uvida u kompletnu proračunsku dokumentaciju. Primjerice, prirez, koji kao prihod na godišnjoj razini iznosi oko 750 milijuna kuna, uopće nije iskazan kao posebna stavka. Prirez je u proračunu zbrojen zajedno s porezom na dohodak. Objavljeni proračun je prikazan samo do 3. razine, **zbog transparentnosti neophodno je proračun objaviti minimalno do 5. razine.**

Državni ured za reviziju već par godina daje uvjetno mišljenje na financijske izvještaje Grada Zagreba, kako zbog nezakonitosti pri javnoj nabavi i donacijama, tako i zbog načina upravljanja imovinom te otpisa potraživanja od dužnika bez jasnih procedura. Smatramo da je **potreban hitan due diligence i analiza prihoda, rashoda i obaveza**, te primjena optimalne metodologije upravljanja gradskim sredstvima.

Gradonačelnik mora posebnu pozornost posvetiti modelima efektivnije evidencije i naplate prihoda te eventualnoj suradnji s poreznom upravom pri njihovoj naplati. Naročito po osnovu plaćanja zakupa gradske imovine, komunalne naknade i poreza na cestovna motorna vozila. Naime, opće je poznata činjenica da neki vlasnici vozila iz Zagreba, ista registriraju u gradu s najnižim premijama osiguranja i time izbjegavaju plaćanje poreza na cestovna motorna vozila. Dok većina zagrebačkih građana i poduzetnika uredno podmiruje zakonske obveze, neki koriste razne modele za izbjegavanje plaćanja obveza. Što bi primjerice bilo s prihodima od prireza da svi građani prijave prebivalište izvan Zagreba zbog takozvanih „ušteta“.

Grad Zagreb je zadužen preko 1.7 milijardi kuna. Planirane tekuće donacije u 2017. g. iznose preko 474.000.000,00 kn. Potrebno je revidirati takve i ostale stavke u svrhu eventualnih ušteta te prenamjene sredstava za odgojno obrazovne, sportske, rekreacijske te ostale nužne i društveno odgovorne projekte. Grad Zagreb preko javne nabave godišnje troši 1/5 proračuna. Bez obzira na modele provođenja postupaka javne nabave, poslove uglavnom dobivaju isti ponuditelji od kojih neki preko 90 posto svih prihoda ostvaruju u poslovanju s Gradom.

Most se zalaže za **ukidanje naknada vijećnicima u mjesnim odborima** što godišnje iznosi oko 28 milijuna kn. Vijećnika mjesnih odbora je 1360 i nema nikakvog racionalnog opravdanja za toliki broj plaćenih političara s obzirom da imaju sastanke najviše jednom mjesečno, a odluke koje donose nemaju nikakvu snagu. Dužnost članova mjesnih odbora treba biti volonterska.

Most se također zalaže i za **ukidanje naknade za politički imenovane vijećnike u školskim odborima i vrtićima** što godišnje iznosi oko 4 milijuna kn. U cijeloj Hrvatskoj samo Zagreb isplaćuje takve naknade dok je u drugim jedinicama lokalne samouprave takvo članstvo na volonterskoj bazi.

Nakon temeljite analize stanja i procjene učinaka porezne reforme, koja je smanjila prihode Grada Zagreba od poreza na dohodak i prireza, **razmotrit će se mogućnost smanjivanja stope prireza s 18 na 15 postotnih poena**. Za to je potrebno oko 130 milijuna kuna. Suficit proračuna u 2016. zbog kojeg je rađen rebalans je iznosio 127 milijuna kuna. Ovaj je iznos potrošen doslovno preko noći, velikim dijelom na suvišne projekte poput fontana, skijaške staze u centru grada ili preplaćenih građevinskih radova. Pri višekratnom izglasavanju proračuna, konačni proračun za 2017. još je dodatno povećan. Upravo zato što smatramo da su planirani prihodi poreza na dohodak precijenjeni i zato što nisu uzeti u obzir efekti porezne reforme, smatramo bilo kakve najave drastičnog smanjivanja prireza, bez temeljite dubinske analize i procjene učinaka porezne reforme, neozbiljnim.

Potreban je **hitan preustroj ureda za projekte financirane putem EU fondova**. Zagreb EU fondove gotovo uopće ne koristi jer pri korištenju ovih sredstava vrijede strogi zahtjevi o transparentnosti i namjenskom trošenju sredstava i nesklonosti Grada uključivanju stručnih kadrova u ove procese.

Svi postojeći i novi ugovori, kao i aneksi ugovora o zakupu poslovnih prostora **moraju biti transparentni i javno objavljeni**. Prilikom objavljivanja ugovora mora biti navedeno ako je najmoprimac dužnik prema Gradu Zagrebu ili Zagrebačkom Holdingu.

Zagrebački Holding i ostala društva u vlasništvu grada traže poseban pristup s obzirom na dosadašnje modele upravljanja, racionalnost i transparentnost troškova. Konsolidirani prihodi pokrivaju rashode isključivo po osnovu transfera sredstava iz gradskog proračuna. Poslovni prihodi Zagrebačkog holdinga iznose 3.9 milijardi kuna dok rashodi iznose preko 5 milijardi kuna. Razlika se financira iz gradskog proračuna, što znači da je za mandata aktualnog gradonačelnika svake godine utrošeno preko milijardu kn građana za Zagrebački holding. Samo za ZET se godišnje iz gradskog proračuna izdvaja oko 500.000.000 kuna dok prihod od prijevoza putnika iznosi otprilike jednako toliko. Smatramo da se **gradskim tvrtkama može upravljati racionalnije i efikasnije**, uz kontrolu javne nabave i materijalnih troškova, te zadržavanje radnih mjesta. Dug po kreditima i zajmovima iznosi 2,6 milijardi kn. Obveznicama izdanim 2007. g. priskrbljena su sredstva u visini od 2,3 milijarde kn. Ta su sredstva trebala biti investirana u dotrajali vodovodni sustav, međutim većina tih sredstava je investirana u izgradnju naselja Sopnica-Jelkovec, koje zbog neprodanih stanova, i danas donosi gubitke koji se redovito saniraju iz proračuna.

Ukupne obaveze Zagrebačkog Holdinga prema kreditnim institucijama su gotovo 5 milijardi kuna što je neodrživo te zahtijeva hitan krizni pristup upravljanju ovom gradskom institucijom. *Most* će se zalagati za biranje uprave Zagrebačkog holdinga putem javnih natječaja.

Gospodarstvo i poduzetništvo

S obzirom da u gradu Zagrebu posluje oko 34 tisuće poduzetnika i oko 12 tisuća aktivnih obrta, smatramo da zaslužuju posebnu suradnju i razumijevanje od strane gradskih vlasti. Problemi s kojima se susreću obrtnici, mikro, mali i srednji poduzetnici su represivan i otežavajući regulatorni okvir, fiskalna i parafiskalna opterećenost, otežan pristup financiranju te kronični nedostatak stručnog kadra.

Dodatne otežavajuće okolnosti su i prevelika birokratiziranost poslovanja i loša komunikacija između poduzetnika i gradske uprave, osim za podobne. Netransparentni postupci dodjele gradskih lokala i javnih površina za poslovno korištenje, javna nabava koja se provodi na način da preferira točno određene dobavljače, dok se ostalima ne daju prilike.

S obzirom da je Zagreb glavni grad Hrvatske u kojem su prirez, komunalije, cijene nekretnina i samim time troškovi poslovanja viši nego u ostalim dijelovima Hrvatske, smatramo da je **primarna obaveza novog vodstva poticanje poduzetnika i razumijevanje problematike koja ih muči:**

- Zbog inovacija i novih tehnologija koje se ubrzano izmjenjuju te iziskuju nova znanja i vještine, posebnu pozornost ćemo pridavati **poticanju cjeloživotnog obrazovanja i stjecanja novih vještina** prilagođenih suvremenom tržištu rada.
- **Poticati STEM projekte** kako institucionalne tako i one koje provodi NGO sektor.
- Poticati i **osnivati poduzetničke centre i co-working prostore** s najsuvremenijom opremom te motiviratiiskusne stručnjake i mentore na rad s poduzetnicima.
- **Olakšati uvjete poslovanja** i dobivanja raznih dozvola i atesta (MTU i dr.).
- Osnivanje posebnog odjela u sklopu ureda za gospodarstvo u kojem će se **poduzetnici na jednom mjestu informirati o regulativi i uvjetima** koje moraju ispuniti za određenu djelatnost bez slanja od šaltera do šaltera. U istom odjelu će moći iznijeti nesuglasice i nelogičnosti koje doživljavaju u komunikaciji s gradskim uredima.
- **Poticanje posebnih turističkih projekata poput Adventa u Zagrebu** uz transparentne uvjete koncesije i bez preferiranja podobnih zakupaca, sumnjivih naknadnih storniranja koncesijske naknade i slično.

Također je potrebno **uvesti određene fiskalne kako olakšice tako i poticaje za poduzetnike:**

- **Ukidanje poreza na promet ugostiteljima** kao kompenzaciju za podizanje poreza na dodanu vrijednost.
- **Smanjivanje prireza na porez na dohodak** s osamnaest na petnaest posto.
- **Uvođenje vouchera za stručno usavršavanje radnika** s ciljem stjecanja novih znanja i vještina u skladu sa modernim potrebama poslodavaca.

Besplatno korištenje *co-working* prostora za mlade i poduzetnike početnike.

Politike za djecu i mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom, pa sve do svakodnevnog uživanja u slobodnom vremenu s prijateljima i obitelji važna su područja življenja za sve građane Zagreba. Zagreb može biti najbolje mjesto po kvaliteti života samo ako pruža dovoljno kvalitetnih socijalnih, obrazovnih, zdravstvenih, znanstvenih, kulturnih, umjetničkih i tehničkih usluga svim svojim građanima. Građani koji se osjećaju sigurno i zaštićeno u svome gradu vjeruju svojoj gradskoj upravi.

Most će u svojoj politici u gradu Zagrebu raditi na dobrom upravljanju javnim uslugama, podizanju kvalitete postojećih te pružanju novih usluga za svoje građane:

- Organizacijskim i funkcionalnim **preustrojem mega Ureda za obrazovanje, kulturu i sport** na tri funkcionalna Ureda - Ured za predškolski odgoj i obrazovanje, Ured za kulturu i Ured za sport, osigurat ćemo da svi Uredi dobiju novu snagu i ideje za rješavanje problema.
- **Ravnomojno ćemo ulagati u javne ustanove u cijelom Gradu** – bez favoriziranja po političkoj, obiteljskoj ili prijateljskoj liniji. Sve gradske četvrti i ustanove koje se u njima nalaze jednako su nam važne, a građani u tim četvrtima će sudjelovati u određivanju prioriteta.
- **Zaštitit ćemo zelene površine** – parkove i šetnice. To su mjesta namijenjena druženju građana i u svakoj gradskoj četvrti ćemo oživiti takva mjesta. Klupe, dječja igrališta, roštilji, mjesta za sport – to je ono što povezuje ljude u velikom gradu.
- *Most* vjeruje kako su ljudi koji vode Grad najvažniji za njegov razvoj i zato se zalažemo za **novi model javnog upravljanja**. Osnovat ćemo *Zagrebačku školu dobrog upravljanja* koju će proći svi ravnatelji ustanova. U školi će se učiti o financijskom poslovanju, komuniciranju s javnostima, izvještavanju, odgovornosti ravnatelja prema korisnicima, osnivačima i cjelokupnoj zajednici.
- Pri izboru ravnatelja i članova upravnih vijeća, *Most* će zastupati **kriterije profesionalnosti, čestitosti i prepoznatljivosti osoba**, a ne političke podobnosti.
- Osigurat ćemo uključivanje građana u novi model javnog savjetovanja kroz informatički sustav **Zagrebačkog elektronskog savjetovanja**, o svim pitanjima bitnim za razvoj Grada Zagreba.
- Vjerujemo u **transparentno upravljanje proračunima** u kojima će građani imati stalni uvid u poslovanje svih zagrebačkih javnih ustanova (škola, vrtića, domova za starije, kazališta, zdravstvenih ustanova...) i trgovačkih društava.
- **Domovi zdravlja** će biti mjesta pružanja najboljih zdravstvenih usluga o čemu ćemo voditi brigu u suradnji s upravama i sindikatima. Moderni domovi zdravlja moraju imati ljude i opremu kako bi pružili najbolje zdravstvene usluge te ćemo u domovima zdravlja **jačati patronažnu skrb**. Patronažna skrb doprinijet će prevenciji bolesti i olakšati rad primarne zdravstvene zaštite.
- *Most* vjeruje u **snažno civilno društvo** koje donosi inovacije. Kako je u Zagrebu registrirano više od 12 000 udruga, potrebno je povećati njihovu vidljivost na lokalnoj razini i sudjelovanje građana u njihovim aktivnostima. Unaprijedit ćemo suradnju s organizacijama civilnog društva te

ćemo osnovati *Zagrebačku zakladu za razvoj civilnog društva* koja će biti središnje mjesto za razvoj civilnog društva u Zagrebu.

- *Most* će osnovati **Centar za mlade na Zagrebačkom velesajmu**. Zagrebački velesajam će postati mjesto zabavnih, kulturnih i obrazovnih usluga za mlade.
- Sigurnost nam je jako važna. Postojeća **Vijeća za prevenciju moraju dobiti više ovlasti** kako bi kreirali planove za prevenciju svake gradske četvrti.
- Osigurat ćemo vježbanje za poduzetništvo u zagrebačkim srednjim školama te zapošljavanje **gradskih savjetnika za razvoj karijere mladih**.
- Život se događa u lokalnoj razini – gradskoj četvrti i kvartu i zato ćemo raditi na osnivanju **centara u zajednici**. To su mjesta u gradskoj četvrti kojima će se građani moći družiti, pročitati novine, zaplesati, naučiti strane jezike, informatičke vještine, dobiti stručnu savjetodavnu pomoć ili dobiti pomoć pri pisanju projekata.
- U suradnji s poduzetnicima i zavodom za zapošljavanje, razvit ćemo **programe cjeloživotnog učenja i obrazovanja** kao mjeru usavršavanja i prekvalifikacije, pri srednjim školama i učilištima.
- Unaprijedit ćemo **znanstvenu podlogu za donošenje svih javnih politika u Zagrebu** kroz suradnju Grada sa Sveučilištem u Zagrebu u izradi strateških studija, te planiranju mjera iz područja predškolskog odgoja, obrazovanja, zdravstva i socijalne politike.
- Osigurat ćemo sve uvjete za **punu primjenu Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe**.
- **Podići ćemo razinu opremljenosti dječjih vrtića** u Zagrebu. Prema potrebama roditelja, osigurat će se **smjenski i poludnevni rad vrtića**, a posebnu pomoć ćemo uputiti roditeljima koji imaju djecu s teškoćama u razvoju.
- Osigurat ćemo **instrukcije za djecu i mlade**, koristiti prostore mjesne samouprave za različita događanja usmjerena obiteljima, te izraditi niz stručnih mjera za rasterećenje financija roditelja i omogućavanje boljeg zbrinjavanja djece u školama.
- **Produženi boravak** je trenutno osiguran za 12.970 učenika. *Most* vjeruje kako u svim školama za učenike od 1. do 4. razreda treba biti osiguran produženi boravak, prema potrebama roditelja.
- **Ljetno doba** će za djecu i mlade biti praćeno s programima učenja stranih jezika i sadržajima prikladnim dobi.
- Osigurat ćemo **kvalitetniji rad s darovitom djecom** u predškolskom i školskom okruženju.
- Povećat ćemo iznos **sufinanciranja školske prehrane** kako bi djeca dobila kvalitetan obrok.
- Preusmjerit ćemo gradska sredstva u **programe neformalnog učenja i cjeloživotnog učenja** u području ranog, predškolskog i školskog odgoja i obrazovanja.

- Osigurat ćemo **bolju prehranu u osnovnim školama i vrtićima** te besplatnu užinu za svu djecu u Zagrebu, uz suradnju s hrvatskim poljoprivrednim gospodarstvenicima te nadležnim ministarstvima.
- Izradit ćemo **model kvalitetne prehrane srednjoškolaca**, uz suradnju s nadležnim ministarstvima.
- Radit ćemo na **rješavanju Kampusa Borongaj i Kampusa Sjever (Horvatovac)** te pronaći rješenja za smještaj studenata u domovima i poboljšanje prehrane studenata, uz suradnju Sveučilišta u Zagrebu i nadležnih ministarstava. Problem Kampusa Borongaj je višeslojan, od prometne dislociranosti te potrebe za prometnom i komunikacijskom integracijom u grad; osmišljavanja komercijalnih i rekreativnih sadržaja; industrijskog i stambenog kruženja i prethodne vojne namjene, o čemu se mora voditi briga zbog niza posljedica za lokalnu zajednicu, studente i grad u cjelini.
- Osigurat ćemo redovnu **komunikaciju škola, centara za socijalnu skrb i drugih ustanova** i organizacija koje skrbe o djeci i mladima u Zagrebu
- Svim obiteljima ćemo osigurati **Zagrebačku kutiju za novorođenčad** u iznosu od 3 000 kuna koja uključuje sve potrebno za dolazak novorođenčeta iz rodilišta.
- Zbog nedostatka smještaja za starije osobe u domovima, uvest **ćemo vaučere za osobe koje duže od jedne godine čekaju smještaj u dom.**
- Vjerujemo u **kolektivno pregovaranje i slušanje struka** pri rješavanju gradskih problema – održavat ćemo **redovite mjesečne sastanke** sa strukovnim organizacijama i sindikatima.
- Podizat ćemo **kvalitetu i kulturu stanovanja u Zagrebu**, uz suradnju Zagrebačkog holdinga, organizacija civilnog društva i javno-privatnog partnerstva.

Zdravstvo

Zdravstvo je kompleksan i skup sustav u kojemu grad, kao jedan od subjekata zdravstvene zaštite, veličine i ekonomske snage poput Zagreba ne može, za sve potrebe i svima u potrebi, osigurati najsuvremenija i najskuplja medicinska dostignuća, ali može i treba razvijati ono po čemu smo bili predvodnici i prepoznati u svjetskim razmjerima, a to je primarna zdravstvena zaštita te unapređenje zdravlja.

- Podržavat ćemo sve postojeće projekte iz domene zdravstva koji su dokazano učinkoviti i korisni za građane Zagreba.
- Podržavajući sve nužne sastavnice zdravstva kojih je Grad Zagreb vlasnik, težište ćemo staviti na jačanje primarne zdravstvene zaštite poštujući temeljna načela iste: dostupnost, sveobuhvatnost, kontinuiranost i cjelovitost.
- Središnja ustanova primarne zdravstvene zaštite je dom zdravlja te ćemo jačati postojeće službe i raditi na proširenju prvenstveno po pitanju mentalnog zdravlja koje je sve veći izazov u svim populacijskim skupinama.
- Osigurat ćemo zaposlenicima primarne zdravstvene zaštite uvjete kako bi mogli raditi u najbolju korist građana, ali i ostvariti svoje profesionalne i druge ciljeve.
- Osnažit ćemo patronažnu službu u provođenju preventivnih aktivnosti, probira na najučestalije probleme određene dobne skupine i praćenja provođenja i učinka terapije.
- Potaknut ćemo zajednički rad liječničkog tima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i patronažne službe.
- Potaknut ćemo veće prisustvo liječnika primarne zdravstvene zaštite u zajednici kroz suradnju s predškolskim ustanovama, domovima umirovljenika i kroz druge vidove aktivnosti u zajednici (zdravstvena edukacija i slično).
- U suradnji s drugim subjektima radit ćemo na unapređenju zdravlja cijele populacije kreiranjem programa u zajednici.
- Posebnu pozornost ćemo posvetiti ranom razvoju djece kao zalogu zdravlja, ispunjenog života i produktivnosti u budućnosti.
- Ojačat ćemo **pedijatrijsku zdravstvenu zaštitu djece** u Zagrebu kroz plaćanje specijalizacije za 5 liječnika kako bismo, uz suradnju s državom, smanjili nedostatak specijalista pedijatrije.

Osnovna teza: U Zagrebu je moguće postići bitno bržu promjenu postupanja s otpadom (u odnosu na ovu koja se godinama opaža), tako da je moguće postići ciljeve na koje smo se obvezali pristupnim ugovorom RH i prenesenim direktivama EU, a to je 50% recikliranja do 2020. godine, te smanjenje sadržaja biootpada kao i opasnog otpada u otpadu koji se odlaže.

Utemeljenje za ovaj optimizam nalazimo u brojnim evidencijama spremnosti građana Zagreba za sudjelovanjem i u ovako slabo organiziranom sustavu odvojenog prikupljanja otpada. Stoga ističemo stav da ispravno i cjelovito postavljen sustav gospodarenja otpadom može u kratko vrijeme polučiti značajne rezultate.

Konkretni koraci uspostave novog sustava uključuju:

1. Preustroj sustava prikupljanja i odvoza otpada

- Smanjenje učestalosti odvoza ostatnog otpada.
- Uvođenje/povećanje učestalosti redovitog odvoza PAPIRA i KARTONA.
- Uvođenje redovitog odvoza PLASTIKE.
- Uvođenje redovitog odvoza BIOOTPADA.
- Primjena principa „odvoza od vrata do vrata“ gdje god je to moguće.

2. Hitna izgradnja reciklažnog centra sa sortirnicom te ostale važne nedostajuće infrastrukture

- Uz sustav odvojenog prikupljanja, reciklažni centri sa sortirnicama čine kičmu modernog, ekološki održivog sustava gospodarenja otpadom. Zagreb se već godinama muči s podizanjem sustava bez sortirnice što je nedopustivo.
- Moguće je uspostaviti i dva, pa čak i tri reciklažna centra, ovisno o prostorno planskim uvjetima i dogovoru sa susjednim gradovima i općinama.
- Nadalje, potrebno je pojačati kapacitete kompostiranja, kao i uspostaviti mrežu centara za ponovnu uporabu.

3. Sveobuhvatan program edukacije i informiranosti, posebni ciljevi uključuju sljedeće

- Jačanje uloge i aktivnosti u reciklažnim dvorištima s ciljem smanjenja sadržaja opasnog (problematičnog) otpada u ostatnom otpadu.
- Uspostava i jačanje sustava centara za ponovnu uporabu, posebno za glomazni otpad.
- Uspostava sustava kućnog kompostiranja, uključuje kontinuiranu podršku za kućno/vrtno kompostiranje
- Opće podizanje educiranosti o značaju ovog sektora, što će ujedno povećati motiviranost građana.

- Organizacija Info centra – fizički, na webu, telefonski te putem aplikacije na mobilnim uređajima. Sva pitanja na temu otpada odgovaraju se unutar 24 sata. Uključene se sve informacije, upute, korisni savjeti, važni datumi, aplikacija za dostavu poziva za odvoz građevinskog i glomaznog otpada i slično.

4. Uspostava individualizirane odgovornosti, što uključuje pravedan sustav naplate i efikasniji sustav nadzora

- Uspostava potpuno individualiziranog pristupa korisnicima komunalne usluge, što je poseban izazov za višestambene objekte. Cilj je što vjernije povezati ponašanje korisnika u pogledu odvojenog prikupljanja s iznosom računa za obavljenju komunalnu uslugu.
- Primjena pravednog sustava naplate gdje varijabilni dio cijene usluge ovisi o količini ostatnog otpada i biootpada koji se odvozi.
- Nadzor provedbe sustava, edukacija, opomene te primjena posebnih cjenika.

Zaključno, Grad Zagreb može u kratkom roku postati europska prijestolnica održivog gospodarenja otpadom uspostavom sustava koji ima sljedeća svojstva:

- MANJE zagađuje okoliš,
- ODGOVORNIJE je prema resursima,
- U osnovi stvara KRUŽNO GOSPODARSTVO (ili CIRKULARNU EKONOMIJU) koje na koncu imaju pozitivan učinak i na emisije stakleničkih plinova (obveze RH prema Pariškom sporazumu) te na povećanje stupnja održivosti društva šire gledano,
- JEFTINIJE je za građane jer donosi brojne uštede lokalnoj zajednici,
- Sustav je ujedno i radno-intenzivan te donosi otvaranje zelenih radnih mjesta.

Uvažavajući službeni i javni dokument „Strategija kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015-2022“, predviđeno je donošenje akcijskog plana na godišnjoj razini, te je naša namjera da se takvi planovi donose i realiziraju u većoj suradnji s umjetnicima, *kulturnjacima* i ustanovama u kulturi.

U spomenutoj strategiji naznačeni su temeljni problemi i područja na kojima se treba najviše djelovati, i naći nova rješenja za sljedeće izazove:

„Organizacije u kulturi ističu neuravnoteženost ponude i potražnje, te nesrazmjer ulaganja u razvoj kulturnih programa visoke kvalitete u odnosu na programe koji zadovoljavaju minimalne kriterije provedbe. Navedeni problem pretjeranog broja kulturnih programa prosječne kvalitete te nedostatan broj vrhunskih kulturnih programa umanjuje interes građana za sudjelovanjem u kulturnim aktivnostima te djeluju nepovoljno na brand grada kulture. Građani ukazuju na problem nedovoljne promidžbe, neinformiranosti građana o događanjima u kulturi, nedovoljno iskorištenih resursa u svrhu razvoja kulturnog turizma, nedefinirani plan razvoja te nedovoljnu zastupljenost kulture u medijima i obrazovanju.“

Izazovi u kulturi, umjetnosti i medijima koji su prisutni na razini Republike Hrvatske, u većem dijelu se očituju i u gradu Zagrebu, a obzirom na brojnost ustanova, te umjetnika i kulturnjaka koji u Zagrebu djeluju, te njihov utjecaj na Hrvatsku u cjelini, ti izazovi postavljaju se u još većoj mjeri.

Evo nekih programskih cjelina, izazova, najvećih problema i mogućih rješenja.

Upravljački i umjetnički menadžment te instrumenti kontrole i nadzora u ustanovama kulture u Gradu Zagrebu

U nizu ustanova u kulturi kojima je osnivač i materijalni pokrovitelj Grad Zagreb prisutno je upitno kadrovanje i zapošljavanje. Takvo zapošljavanje, te postavljanje čelnih ljudi ustanova u kulturi, obilježeno je nepotističkim i stranačkim pritiscima i utjecajima.

Rezultat takvih kadrovskih rješenja su loše materijalno, organizacijsko i umjetničko vođenje pojedinih ustanova. Dokazi za to su financijski protuzakonite radnje, preplaćivanje naručenih poslova, angažiranje prijatelja, srodnika, stranačkih simpatizera ili članova stranaka, a koji za to nemaju potrebne kvalifikacije, obrazovanje, ni zakonske uvjete.

Daljnji problem je kontrola ustanova u kulturi koja je predviđena vijećima i nadzornim organima u kojima su zastupljeni u manjoj mjeri zaposlenici tih ustanova, te u većoj mjeri predstavnici osnivača, Grada Zagreba.

Predviđeno je da ti predstavnici Grada Zagreba budu ugledni građani, javni djelatnici i umjetnici, no svjedoci smo da se u ta vijeća biraju i oni koji po svojoj stručnosti, obrazovanju i ugledu ne ispunjavaju zadane uvjete.

Rješenje je **bolji, stručniji i rigorozniji nadzor nad materijalnim i umjetničko-stručnim upravljanjem ustanovama u kulturi grada Zagreba.**

Također, u Odboru za kulturu Skupštine Grada Zagreba, u vijećima za vrednovanje javnih potreba u kulturi (kao uostalom i drugim takvim vijećima), te u nadzornim i kontrolnim organima kao što su npr. kazališna vijeća, postavljene su na pojedinim mjestima osobe koje su u izravnom sukobu interesa, kao i osobe koje nemaju nikakvo stručno znanje niti osposobljenost za takvu funkciju, te su na taj način podložne korupciji i interesnom odlučivanju, što je vidljivo iz niza primjera.

Rješenje je **imenovanje neovisnih stručnjaka i nekorumpiranog nadzora** u tijela koja nadziru, kontroliraju i savjetuju uprave ustanova kulturnih i umjetničkih djelatnosti, **veća materijalna i stručna odgovornost upravljačkih struktura u kazalištima, obavezno uvođenje audicija za sva umjetnička zanimanja.**

Izgradnja, prenamjena i obnova objekata u službi kulturnih i umjetničkih te obrazovnih djelatnosti u Gradu Zagrebu

Na nekim projektima s ovoga područja u bliskoj prošlosti, svjedoci smo manjkavih i štetnih praksi. One se očituju u nedostatku prikladnog prostora za određene kulturne i umjetničke djelatnosti, u nepromišljenom planiranju, te u izvedbi kojoj je rezultat nekvalitetan, neprikladan, preskup, široj skupini korisnika nedostupan, i sukladno svemu, neodrživ objekt.

Predlaže se i planira **promišljenije i stručnije planiranje, te arhitektonsko i krajobrazno projektiranje u skladu s najboljim rješenjima za zajednicu i struku.** Takvo rješenje očituje se u prožimanju rada raznih ustanova i djelatnosti koje se u konačnici mogu povoljnije realizirati.

Poželjno je pomno planiranje, financiranje i izvedba multifunkcionalnih infrastrukturnih objekata i projekata u kulturi te redefiniranje i organizacijsko restrukturiranje u odnosu na suvremene načine organiziranja i poslovanja.

Od preostalih točaka izdvajamo sljedeće:

- Poticanje većeg udjela projekata koji se sufinanciraju iz ESI fondova.
- Jačanje suradnje kulture, kulturnih industrija i resursa sa sektorima turizma, zabave, komunikacija, prometa i prerađivačke industrije, te posebno sa Turističkom zajednicom grada Zagreba.
- Ostvarivanje međusektorske suradnje u svrhu jačanja gospodarsko-tržišnog konteksta.
- Jačanje potpore književnom stvaralaštvu, neovisnim izdavačima; jačanje razvoja knjižnične djelatnosti i povećanje broja elektroničkih publikacija.

- Jačanje multidisciplinarnog pristupa u stvaranju sadržaja rada muzeja i galerija, jačanje fondova muzeja putem otkupa i donacija, jačanje međumuzejske suradnje, potpora projektima digitalizacije i informatizacije, podrška kontinuitetu svih dobrih praksi i programa.
- Analiza djelovanja, stanja infrastrukture i tehnike, te analiza kvalitete i kvantitete rukovodećeg, umjetničkog, tehničkog i stručnog osoblja u ustanovama koje financira Grad Zagreb, te optimizacija poslovanja i kadrovske strukture. Poželjna je i veća materijalna i stručna odgovornost upravljačkih struktura u kazalištima, te obavezno uvođenje audicija za sva umjetnička zanimanja.

Postoji još niz izazova s kojima se suočava kulturna, umjetnička i medijska djelatnost i struka u gradu Zagrebu, i ovdje su predložena neka od rješenja koja svojom sveobuhvatnošću, i promjenom dosadašnjeg načina rada, mogu djelovati zahvaćajući cjelinu. Kada se promjeni dosadašnji način rada, u smjeru kojeg predlažemo, bit će vidljivi rezultati i rješenja na svim poljima koji su sadržani u ovom bogatom području kulture, umjetnosti i medija na području grada Zagreba.

Sport

Financiranje sporta prema pogrešnim kriterijima – potrebna je potpuna izmjena normativa

Ne postoji apsolutno nikakav razlog da grad odnosno građani Zagreba kroz poreze i prirez financiraju sportske kolektive koji se ponašaju kao zatvorene ustanove i privatna društva. Ne postoji bolji primjer od nekad najpopularnijeg zagrebačkog kluba NK Dinamo u koji su *upumpavana* enormna financijska sredstva za koje se sad već sa sigurnošću može tvrditi da su trošena, najblaže rečeno, nenamjenski i netransparentno. Koliko se infrastrukture moglo popraviti i izgraditi da su normativi za financiranje sporta u Zagrebu bili postavljeni na pravi način?

Osnovni princip financiranja sportskih društava iz gradskog proračuna mora biti **broj sportaša koji prolazi kroz određeni kolektiv**, ali uz to potrebno je i nagrađivati one koji pokušavaju biti **samoodrživi**, imaju **stalan broj rasta članova** i djeluju prema svim **načelima zakonitosti i otvorenosti**. Posebnu pažnju treba obratiti na **podršku bazičnim sportovima** koji predstavljaju i osnovni bazen za sve ostale sportove, ali i pokazuju stvarno stanje i odnos prema sportu u nekoj zajednici, a to su atletika, gimnastika i plivanje.

Neadekvatna infrastruktura – potrebno je osigurati adekvatan broj sportskih objekata za potrebe treninga

Prema jednom istraživanju čak 50 sportskih saveza grada Zagreba osnovnim problemom svojeg djelovanja vidi neadekvatnu infrastrukturu, odnosno manjak sportskih objekata za treninge. Ovdje treba naglasiti kao najveći nedostatak premali broj višenamjenskih sportskih borilišta koja bi bila otvorena i za građanstvo, ali prije svega za sportske kolektive koji možda nemaju želju ili mogućnosti za ostvarivanje vrhunskih rezultata na europskoj razini, ali svejedno sudjeluju u hrvatskim ligama. Problem predimenzioniranih novih borilišta za nepostojeću publiku ne treba posebno naglašavati. Za napredak zagrebačkog sporta iznimno je važno stavljanje stvari u realne okvire. Umjesto megalomanskih projekata koji uništavaju gradsku blagajnu, a služe tek samohvali i lažnoj grandioznosti, potrebno je **graditi manje polivalentne objekte koji će služiti za treninge, ali i natjecateljske utakmice**. Klubovi koje prosječno prati 50-ak gledatelja bezrazložno zauzimaju velike dvorane čime troše resurse i novac kojeg i tako nemaju dovoljno.

Stariji sportski objekti mogu se uređivati i kroz EU fondove. Potrebno je naglasiti kako nema mogućnosti za izgradnju novih objekata na ovaj način, niti EU dozvoljava izgradnju novih dvorana i stadiona na ovaj način, ali potrebno je koristiti iskustva drugih, prije svega Slovenije koja je kroz razne druge načine uspjela i popraviti, ali i izgraditi brojne manje sportske objekte. Jedan od načina kojeg svakako treba iskoristiti je i **EU fond za poboljšanje energetske učinkovitosti**, koji se može iskoristiti za popravak starijih sportskih objekata, a EU u ovom slučaju u obnovi sudjeluje i s do 80% sredstava.

Zapostavljenost rekreacijskog sporta – potrebno je ulaganje u infrastrukturu namijenjenu građanima

Ovo je još jedan primjer u kojem se kroz EU program Erasmus+ koji traje do 2020. može iskoristiti značajnija sredstva, prije svega za **inkluzivnost osoba s invaliditetom** i njihov pristup sportu i natjecanjima.

Svake godine sve veći broj građana koristi bicikl kao alternativni način prijevoza, ali i rekreaciju. Današnja biciklistička infrastruktura ne zadovoljava uvjete sve većeg broja biciklista u ljetnim mjesecima, ali je još tužnija situacija u zimskim mjesecima kada se biciklističke staze ne nalaze na nikakvoj listi prioriteta za čišćenje od snijega. Biciklističke staze u Zagrebu zapravo gotovo i ne postoje, jer se iscrtavanje pločnika ne može nazvati ozbiljnim pristupom rješavanju ovog problema. Seljenje prometa na pločnik pokazuju iskustva drugih gradova u EU nikako nije dobro rješenje, pa o tome treba potražiti rješenja u iskustvima drugih, ali i u suradnji s biciklističkim klubovima u gradu (sindikata biciklista).

Nedovoljan interes javnosti i građanstva za zagrebačke klubove i sport uopće – potrebno je poticati otvorenost i transparentnost u radu te isticati pozitivne primjere

Pad interesa zagrebačke javnosti za sport u zadnjih 10-ak godina je bez presedana i ne može se opravdati nikakvim valjanim argumentom. Razlozi za ovakvo stanje su višeslojni, ali imidž sporta odnosno neprimjereno ponašanje nekih od vodećih ljudi zagrebačkog sporta, obilno potpomognutih iz gradske blagajne, svakako su temeljni razlog pada interesa publike. Posjeti sportskim borilištima svedeni su na roditelje i rodbinu u najvećem broju zagrebačkih prvoligaša, iako se ulaznice ne plaćaju za gotovo niti jedan od tih događaja. Besplatan ulaz na utakmice problem je sam po sebi jer podrazumijevanje slabe kvalitete utakmica zbog besplatnog ulaza ne doprinosi popularizaciji sporta. Svi gore navedeni problemi zagrebačkog sporta doprinijeli su mizernom interesu publike, a **u interesu je grada da svoj imidž gradi i kroz svoje sportske kolektive**. Ne treba podsjećati što su Zagrepčanima značili Dinamo, Cibona, RK Zagreb, Mladost i mnogi drugi. Mjesta su to gdje se gradio imidž grada, pripadnost gradu i ljubav prema njemu, što se, naravno, odnosilo i na sportaše, ali i na publiku koja ih je gledala i bodrila. Promijeniti današnje stanje, nakon godina zapostavljanja publike i igranja na ruku raznim mešetarima koji su iskoristili simbole zagrebačkog sporta za svoju korist bit će teško, ali grad tu može odigrati ključnu ulogu. **Promicanjem i financijskom podrškom upravo za one kolektive i sportaše koji promiču duh grada, koji posluju transparentno, koji se udružuju i uključuju veći broj građana i članova u svoje djelovanje**. Iza takvih primjera treba stati i grad, a na građane i potencijalne gledatelje i posjetitelje sportskih događaja utjecati i kroz **sportsko izdavaštvo i promicanje povijesti sporta** u našem gradu.

Hrvatski branitelji su ugrađeni u temelje moderne Republike Hrvatske, čega je *Most* svjestan i tu vrijednost, ne samo deklarativno, nego i stvarno, brojnim do sada primjerima poštuje i baštini.

Za braniteljsku populaciju su u budućnosti potrebni kvalitetniji programi resocijalizacije, zdravstvene skrbi, stambenog zbrinjavanja, edukacije, obrazovanja, prekvalifikacije, samozapošljavanja, zapošljavanja, aktiviranja postojećih i poticanja otvaranja novih braniteljskih zadruga i obiteljskih gospodarstava, itd. Također, braniteljima je potrebno vratiti dostojanstvo, izvući ih iz geta i uključiti ih u pravom smislu u društvo iz kojeg su preranim umirovljenjima nepravедno isključeni i po percepciji dijela javnosti postali teret društva.

Budući da su za *Most* branitelji neiskorišteni potencijal, mi želimo taj silni potencijal od 504 300 tisuća branitelja, koliko ih je u registru u Republici Hrvatskoj, konačno iskoristiti. Posebno mi u Zagrebu **preko Odjela za branitelje želimo napraviti institucionalni red** i iskoristiti dio tog potencijala od 67 000 živih branitelja u gradu Zagrebu na dobrobit njih samih i za opće dobro.

Dakle, imamo Ministarstvo hrvatskih branitelja, Odjel za branitelje Grada Zagreba i još mnoge druge dijelove institucija koje skrbe za branitelje. Međutim, navedene institucije i dalje nakon 22 godine od završetka Domovinskog rata nisu došle do svakog branitelja njegove obitelji i nemaju odgovore i rješenja za sve njihove potrebe.

Naprotiv, stvoren je, posebno u gradu Zagrebu, paralelizam koji slabi efikasnost kod rješavanja problema navedene populacije.

Most nezavisnih lista stoga će se u Gradu Zagrebu zalagati za:

- **transparentno definiranje materijalnih i drugih prava** branitelja u Gradu Zagrebu,
- **uklanjanje lažnih branitelja iz gradskog registra** kako ne bi koristili prava koja im ne pripadaju,
- provođenje **organizacijske i kadrovske rekonstrukcije Odjela za branitelje Grada Zagreba** radi rješavanja problema paralelizma, bržeg i kvalitetnijeg otklanjanja nagomilanih problema pojedinaca i bolje horizontalne suradnje sa drugim institucijama,
- **pravednije i transparentnije financiranje braniteljskih udruga** i njihovih programa i projekata,
- uvođenje **automatizma za odlazak branitelja iz bolnica na medicinsku rehabilitaciju** u toplice,
- **transparentnije određivanje liste prvenstva** za odlazak branitelja na medicinsku rehabilitaciju u veteranske domove i bolnice, kao i ljetovanje i zimovanje djece branitelja,
- **pronalazak nestalih hrvatskih branitelja** iz Grada Zagreba te uređenje kvalitetne posmrtno skrbi,
- **preventivno djelovanje** kako bi se zaustavila samoubojstva branitelja,
- uvođenje prakse da **isključivo Grad bude nositelj aktivnosti** kao što su obilježavanje važnijih događaja i obljetnica iz Domovinskog rata koje Grad financira. Braniteljske udruge su uvijek

dobrodošle i moći će se uključiti sa raznim inicijativama na volonterskoj osnovi i biti predlagatelji u konačnici i savjest institucijama, ali ne i nositelji aktivnosti,

- **otvaranje Informativnog centra Domovinskog rata** te njegovo pozicioniranje na turističkoj karti grada, u suradnji s turističkom zajednicom i braniteljskim udrugama. Među inozemnim turistima su i veterani stranih država koji su zainteresirani za informacije o Domovinskom ratu koje na jednom mjestu u Zagrebu nažalost, ne mogu dobiti.

Odjel za branitelje Grada Zagreba sukladno svojim ovlastima bit će dostupniji braniteljima, pravedniji i poticat će rad drugih institucija, sve kako bi se brže dolazilo do najboljih rješenja i do kraja provodili zakoni koji se tiču braniteljske populacije.

Primjerice, nedopustivo je da Grad Zagreb nema središnje spomen obilježje za sve poginule branitelje iz Domovinskog rata kao niti obilježja po svim kvartovima našega grada. Bitan problem je i nedovoljno dobro održavanje postojećih spomen obilježja žrtava iz Domovinskog rata u Gradu Zagrebu što obezvrjeđuje poginule i u cjelini vrijednosti Domovinskog rata.

Baš zato *Most* i tu želi promjene.